Orella d’ós

Flora de Montserrat – Orella d’ós per Josep Nuet í Badía, Josep M. Panareda 1 Clopés (Article publicat al butlletí del Santuari nº 2, 2ona època, maig 1982)

Encara que orella d’ós sigui el nom popular més usual per designar la planta que els botànics coneixen per *Ramonda myconii* (L.) Schu1tz, el poble li ha donat també altres noms: borraina de cingle, borratja de roca, per similitud amb les borratges, i herba tossera, herba de la tos, car se li atribueixen propietats medicinals per guarir la tos. Tanmateix el seu nom científic és format per dos noms de persones als quals és dedicada: Louis François E. Ramond (1753-1827), botànic i pireneista francès, i Francesc Micó (nat el 1528), metge i botànic vigatà, que va descobrir aquesta planta precisament a Montserrat, la recol·lectà i n’envia la descripció i el dibuix al metge francès Jacques Daléchamp el qual la publicà en la seva *Historia generalis planctarum* a Lió l’any 1587.

La planta, perenne, forma una roseta de fulles, com abonyegades, ovals-romboidals amb dents grosses, coberta de pels llargs flexuosos de color bru al revers i al pecíol; a l’anvers, només hi podem observar alguns pels blanquinosos, rectes i curts. El color verd de les fulles és molt més intens a la cara superior. Del centre de la roseta hi surt una tija, nua, pilosa-glandulosa que porta les flors (l-5), generalment d’una a tres. Les flors són de color violeta, grosses (2-3’5 cms.) amb 5 pètals. Al centre, la flor forma com una gorja de color taronja amb unes motes de pels del mateix color. Les granes van closes dins d’una càpsula que s’obre en

dues peces.

Viu a les roques (conglomerats de ciment calcari) orientades al nord o bé ombrejades, especialment sobre les que són recobertes de molses, entre 235 i1200 metres.

A Catalunya, la trobem sobre roques calcinals pels Pirineus, els Pre-pirineus i les Muntanyes Catalanídiques: cingles de Bertí, Sant Llorenç del Munt i Montserrat, on es troba al límit sud de la seva àrea de dispersió, juntament amb les muntanyes de la Fembra Morta prop de Castellolí, a l'Anoia.

L'orella d'ós forma part de la família de les gesneriàcies, que té una gran importància a la flora dels tròpics. Actualment a Europa només hi ha tres generes i sis espècies d'aquesta família: *Ramonda myconii*, que sols viu a l'Europa occidental: Pirineus centrals i orientals, muntanyes Catalanídiques, fins a Montserrat. Les altres (*R. serbica*, *R. nathaliae*, *Haberlea rhodopensis*, *H. ferdinandi- coburgi* i *Jankaea heldreichii,* que es fa al mont Olimp a Grècia), es troben als Balcans (Albània, Bulgària, Grècia i Iugoslàvia).

Totes, però, viuen en indrets semblants als indrets on viu l'orella d'ós: roques calcinals ombrejades i molsoses. Totes aquestes plantes són autentiques relíquies que han sobreviscut a les darreres glaciacions i són restes de la flora que hl havia a les terres del Mediterrani durant el Terciari quan hi regnava un clima tropical.